

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

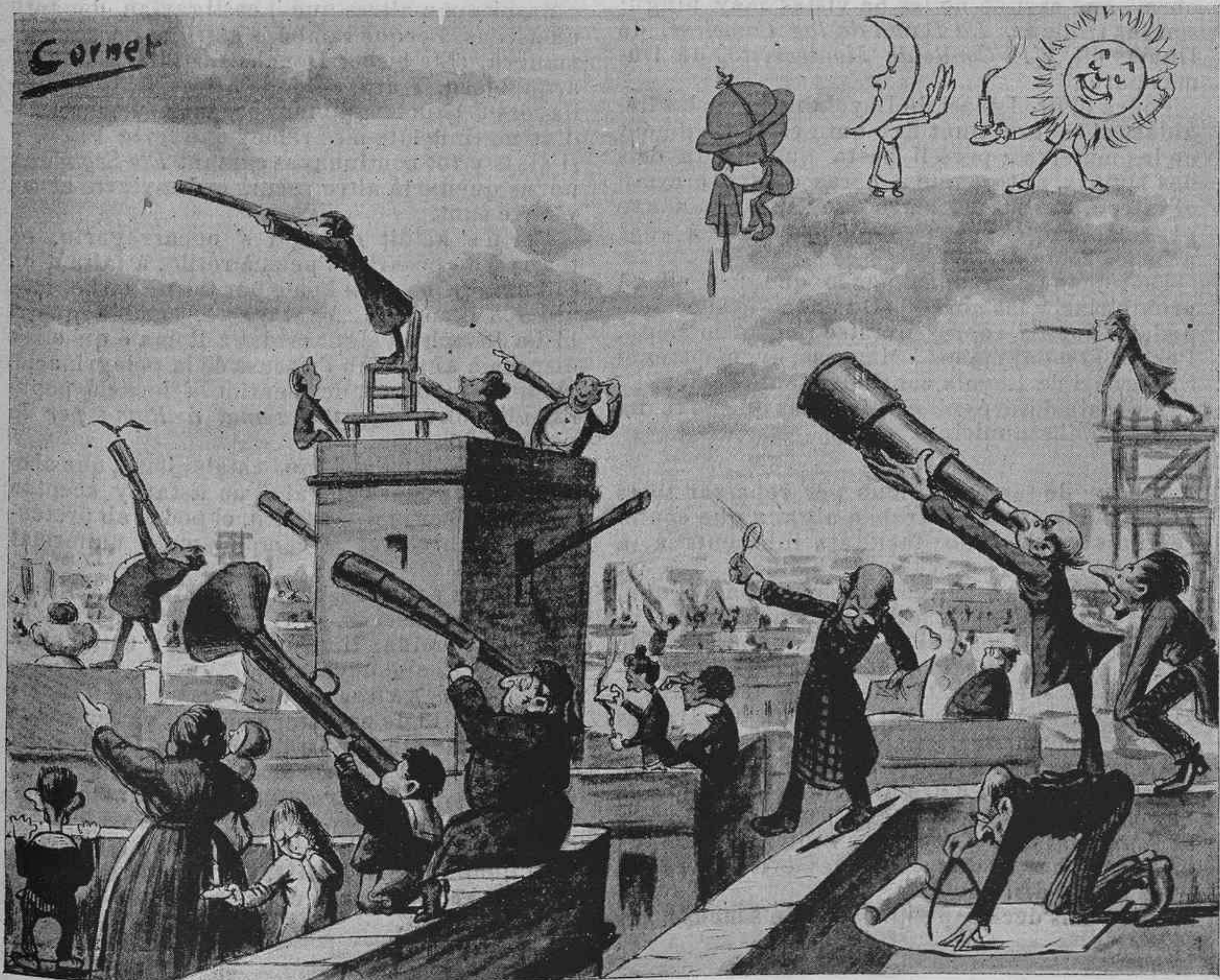
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjeri, 5

ELS TERRATS DE BARCELONA Á L' HORA DEL ECLIPSE

—¡ Aaaaaaaaah !.....

CRÓNICA

¡Plassa al arcalde de Manresa!

Se diu Ignasi, y no 's firma Ignasi á secas, sino Ignasi de Loyola, per ensenyar millor l'orella jesuítica. Y á pesar de aquesta afició loyolesca, pot envanirse de tenir ell sol mes sal que 'l Cardoner, el riu que després de llepar las minas de Cardona, se 'n vá á besar las plantas de la ciutat posada avuy baix lo domini de aquest tocayo del fundador de la célebre companyia.

Creguin que 'l dia que 'l pobre Cardoner s'adongui de que 'l Sr. Ignasi de Loyola té mes sal qu'ell, quan arribi á la vista de Manresa se 'n entornará llit amunt, ab perill de que las turbinas de las fábricas establertes en las sevas riveras giravoltin al revés.

Perque aixó es lo que tenen els arcaldes massa salats: tot ho fan anar de *rio revuelto*.

* *

No fá gaires dias funcionava en el Teatro Conservatori de Manresa, edificat, per mes senyas, en el solar de un antich convent, una aplaudida companyia dramática, representant las obras més celebradas del repertori.

A pesar de lo qual ha tingut de plegar, perque si bé es cert que 'l seu treball agradava molt al públich, no li feya cap gracia al Sr. Ignasi de Loyola... y, amigo, á Manresa, qui es arcalde mana.

Y ell que n'está de aixó ben convensut, vá prohibir, punt en blanch y sense encomenarse á Deu ni al diable, la representació de dugas obras, que casi bé no las ha vistas may ningú: son las tituladas *La Dama de las Camelias*, de Dumas fill, y *El Conde de Montecristo*, de Dumas pare.

Podrá el Sr. Ignasi de Loyola no haverlas llegidas, ni saber á punt fixo quin es l'argument de las mateixas; pero li basta que siguin deis dos Dumas, autors que á horas d'ara creman al infern, per no permetre que 'ls manresans se perverteixin, exposantse quan se morin á anar á ferlos companyia.

De totas maneras, fos per lo que fos, ell vá prohibirlas, y las obras de Dumas en lo successiu podran seguir representantse per tot lo mon... Per tot lo mon, menos á Manresa, ey, mentres el Sr. Ignasi de Loyola continuhi sent arcalde.

Y diguin després els catalanistas que no tenim l'autonomia municipal.

* *

Un any de temps els dono per repassar totas las lleys y veure si 'n troban alguna que confeixi als arcaldes las facultats inherents á la censura de teatros, fá temps abolida.

Si el Sr. Ignasi de Loyola 'n troba alguna, desde ara 'm comprometo á regalarli... ¡qué sé jo!... qualsevol cosa: si vol, fins una corona de llauna pel dia que 'l canonisin y 'l coloquin sobre 'ls altars, en actitud devota y trepitjant á Dumas pare, á Dumas fill y á tots els Dumas haguts y per haver.

La proba de que no existeix cap disposició legal que l'autorisi á prohibir representacions de obras teatrals, es que quan alguns dels cómichs se li presentaren á reclamar contra la estranya mida que havia dictat, mirantse 'ls de cap á peus els vá dir:

—Jo no 'ls dech cap explicació: dels meus actes

tan sols n'haig de doná compte á Deu y als homes.

Lo que casi valia tant com dirlos:—Vosaltres no sou homes: sou cómichs.

—¡Y cómichs—podria haver afegit—del Teatro del Conservatori! Si al menos siguessen del altre teatro, tal vegada 'ns entendriam.

Perque al altre teatro, á lo menos, no s'hi representan obras pecaminosas com las de Dumas: allá hi brilla en tot lo seu esplendor el género xich, y de aquestas bestiesas si que n'es partidari, y partidari acérrim el Sr. Ignasi de Loyola.

Ell no vol obras que fassan sentir, ni que fassan pensar, sino obretas qu'encalabrinin. Anatemata contra tota producció escrita ab el cap, pera fer plassa á las escritas ab els peus, y representadas ab un gran pet de pantorrillas.

Aixis es com s'ilustran els pobles, aixis es com s'aixeca 'l seu esperit.

Pobles del género xich, frivols, insustanciais y bestias; pobles que vajan com una llensadora del burdell á l'iglesia, de l'iglesia al burdell, teixint la tela de la séva existencia deprimida, son els que 's necessitan pera ser conduhits mansament per la vara de qualsevol Ignasi de Loyola.

Molt s'ha parlat aquest dias del bisbe Joseph.

No faltava qui deya que seria objecte de una bona reprimenda per part del mateixos que v'an traslladarlo desde Vich á Barcelona; pero no s'han fet els valents per governar á l'Espanya, ahont un bisbe té avuy més forsa que un acorassat.

Sospitavan altres que 'l castigarian donantli un ascens. Perque també 's castiga de aquesta manera. ¿Ets bisbe? Donchs fastidia 't: te faig arquebisbe. Y ara, cuidado á tornarhi, perque llavors t'hauriam de fer cardenal, y si reinci-dias no tindriam mes remey que ferte Papa, y si aixis y tot continuavas cantant *Els Segadors*, no 'ns quedaria altre recurs qu'enviar-te al cel y ferte sant.

Per fi s'ha dit que qui s'encarregaria, en tot cas, de posarli 'ls peus á rotllo, á falta d'en Silvela, qu'es poch home per tot un bisbe, fora el Papa Lleó XIII. A tal efecte, sembla que 'l bisbe Joseph ha sigut cridat á Roma ó qu'ell se disposa á anarhi ab l'escusa de la pelegrinació. De totas maneras, desmentint la locució popular, ell podrá dir «*que ha anat á Roma per la penitencia*».

No sé qué dirán els neo-catalanistas, que abominan del poder central d'un Estat, y aceptan en cambi, sense cap reparo, el poder ab pre-tensions de universal y completament uniformat del Vaticá.

De totas maneras, si 'l bisbe Joseph, ab ascens ó sense ascens, se veu obligat á deixar la Seu barcelonina, tindrà rahó cert catalanista amich meu, que deya:

—Mentres vá ser á Vich, sense capitanejar cap aspiració de carácter polítich, vá fer obras catalanistas tan importants com la creació del Museo diocesá y la reconstrucció del monestir de Ripoll... Aquí, en cambi, ha passat el temps fregantse las mans y dihent:—«Aixó vá bé...» á cada nova explosió del catalanisme polítich... y en quant á obras d'art, tot just ha pogut fer un petit *remiendo* á la capella de Santa Llúcia de la Catedral.

UNA OPINIÓ (per MARIANO FOIX)

—¿No la preocupan á vosté, Emilia, las cosas del cel?
—No, senyor. Com que per mi 'l cel es á la terra...'

A lo qual, jo, que sempre vull bé á tothom, li vaig respondre:

—¡Que Santa Llucia, en pago á lo que ha fet en la séva capella, li conservi la vista y la claritat!

P. DEL O.

PREPARATIUS PER DILLUNS

¡Quin trasbals d' ulleras aquests dias!

ENCÁRRECH D' UNA NOYA

SONET

¿Vols un sonet ben fet y ben rimat?
No 'm comprometo á tant; ara, un sonet
que siga més ben fet ó més mal fet,
aixó sí que ho faré de molt bon grat.

Ma á la ploma tot d' una ja he posat,
procurant com tú veus, no fé 'l distret;
y encare que de mí poch satisfet,
tot seguit lo sonet he comensat.

Lo compromís no 'l vull tan sols per mí,
ja que no tinch sobrer geni ó talent:
essent cert lo que dich, t' haig d' advertí
qu' entre 'ls dos el farém bé ó malament:
los versos jo; mes tu, hermós serafi,
pósahi lo que més val, el pensament.

EMILI COCA COLLADO.

EL PERÍQUE DEL ECLIPSE

La escena, al séptim cel. Personatjes: el Sol, jo y un criat de poch més ó menos.

M' acosto á la porta y truco.—¡Ganing... ganing... ganing!

Una estrelleta de las petitas (el criat) vé á obrir.

—¿Qui demana?

—¿El senyor Sol?

—¿Y Ortega?

—Sol á secas.

—No sé pas si podrá destorbarse. Com aquests dias, ab aixó del eclipse, está tan enfeynat...

—Diguili que cabalment per parlar del eclipse hi pujat de la terra. No l' entretindré gayre: es qüestió de cinch minuts.

—Bueno: aixís mateix li diré. Tingui la bondat entre tant de seure sobre aquesta pila de raigs. No hi ha cuydado, no creman: encara no están del tot llestos.

El criat se fica per dintre y als poch moments compareix el Sol. Ab la calor que sento conech que s' acosta. Ja 'l tenim aquí.

—Deu lo guard. ¿Cóm ho passa?

—Molt bé; pero abrevihi tot lo que pugui; 'm troba ocupadíssim. ¿Diu que vé per aixó del eclipse?

—En efecte. Voldria, si no es propassarme, que m' espliqués qui l' ha promogut aquest barullo, porque á la terra tothom hi diu la séva, y se sent cada disbarat que gira d' espatllas. Sigui franch: ¿á qué vindrá á treure nas aquest eclipse?

—¿D' ahont vé vosté?

—D' Espanya.

—¡Bravíssim, home! ¡Es espanyol, y encare no ha vist la pastora!

—¡Ah! ¿De modo que hi ha pastora en tot aixó?

—¡Y no poch grossa, per la gracia de Deu! El posaré al corrent en quatre paraulas. Comensi per sapiguer que l' iniciativa del eclipse ha sortit de mí.

—¿Qué diu ara? Jo havia sentit explicar que la Lluna...

—La Lluna no es més que un escolá d' amén, que fa lo que 'l superior li mana, y pari de contar. ¿Que 's figura que al cel va com á la terra, que 'ls que han de donar llum donan fum? Aquí jo soch 'l amo, y no 's mou una estrella sense 'l meu permis.... Pues, com li deya, cansat de veure la marxa de las cosas d' Espanya, temps

enrera vaig cridar á la Lluna y vaig dirli: «Noya, ha arribat l' hora de donarhi un cop de ma. Si nosaltres no mirém de posar ordre en els assumtos d' aquests bútxaras, alló s' escorra com una mitja. Per lo tant, el dia 28 de Maig, que será ocasió oportuna, 't plantas davant méu y m' eclipsas completament.»

—¿Es á dir que la festa 's fa per Espanya?

—¡Vosté dirá, home! Veji, sino, sobre quin punt accionaré 'l fenómeno, sinó sobre la terra de vostés. De no ser una cosa preparada ab un fi deliberat ¿creu vosté que fora 'l seu país el favoregut? ¿No comprén que al món hi ha altres comarcas més acreedoras á las mevas atencions?

—Aixó no li nego, pero el móvil d' aquesta predilecció ¿quin es?

—La commiseració que vostés han arribat á inspirarme, barrejada ab la antipatia que m' inspira el seu govern.

—¡Hola! ¿Aixó vol dir que l' eclipse va contra 'ls que manan á Espanya?

—Ni més ni menos. Ferme tapar momentáneament per la Lluna, equival á posarme al costat dels comerciants, es declarar que secundo als contribuyents, es fer entendre al govern que jo també, quan vé 'l cas, tanco la porta.

—Tóquila, Sol: d' aixó se 'n diu portarse com un astre. Vel'hi aquí, donchs, que 'l eclipse del 28, més que un eclipse, es una protesta.

—Y una protesta de las més significativas. Una protesta que de dalt baixa á baix y que no pot ser atribuhida á pressions, ni coaccions, ni romansos. ¿Qué li sembla? ¿Comensa vosté á veure ab tota la seva magnitud l' efecte que ha d' ocasionarli al govern el fet de que 'l Sol tanqui 'ls metxeros, y li clavi, com qui diu, la Lluna pels nassos?

—¡Ja ho crech! Aixó casi es donar á entendre que 'l Sol ingressa en l' Unió Nacional.

—No; jo no ingresso en lloch ni 'm moch del meu puesto; pero tampoch puch tolerar que 'ls que 'ls governan á vostés tanquin sistemáticamente las orellas als seus clamors. Fins ara no han fet cas de res; ni queixas, ni súplicas, ni llágrimas l' han ablanit: ha fingit que no 'ls sentia y s' ha quedat tan fresch y tan trempat. Ara no la tindrà aquesta defensa, perque ni podrá alegar ignorancia, ni, si s' atrevis á ferho, jo li permeteria.

—Pues ja pot tenirho per segur que ho farà. Es el seusistema:—Canta tant com vulguis, pero vé's afluyant la mosca.

—¡Ah! Llavors ja sé lo que 'm toca fer.

—¿Qué? ¿Ja ho té pensat?

—Sí, senyor: si 'l govern desaté la meva manifestació, tornaré á cridar á la Lluna, y en lloch de dirli: *Pássam pel davant*, li diré: *Posat al davant meu, y párat*.

—Be, ¿que logrará vosté ab aixó?

—¡Que 'ls deixaré completament á las foscas, y Espanya viurá en perpetua nit!

—¿Y qué? ¿Qué li farà aixó al govern?

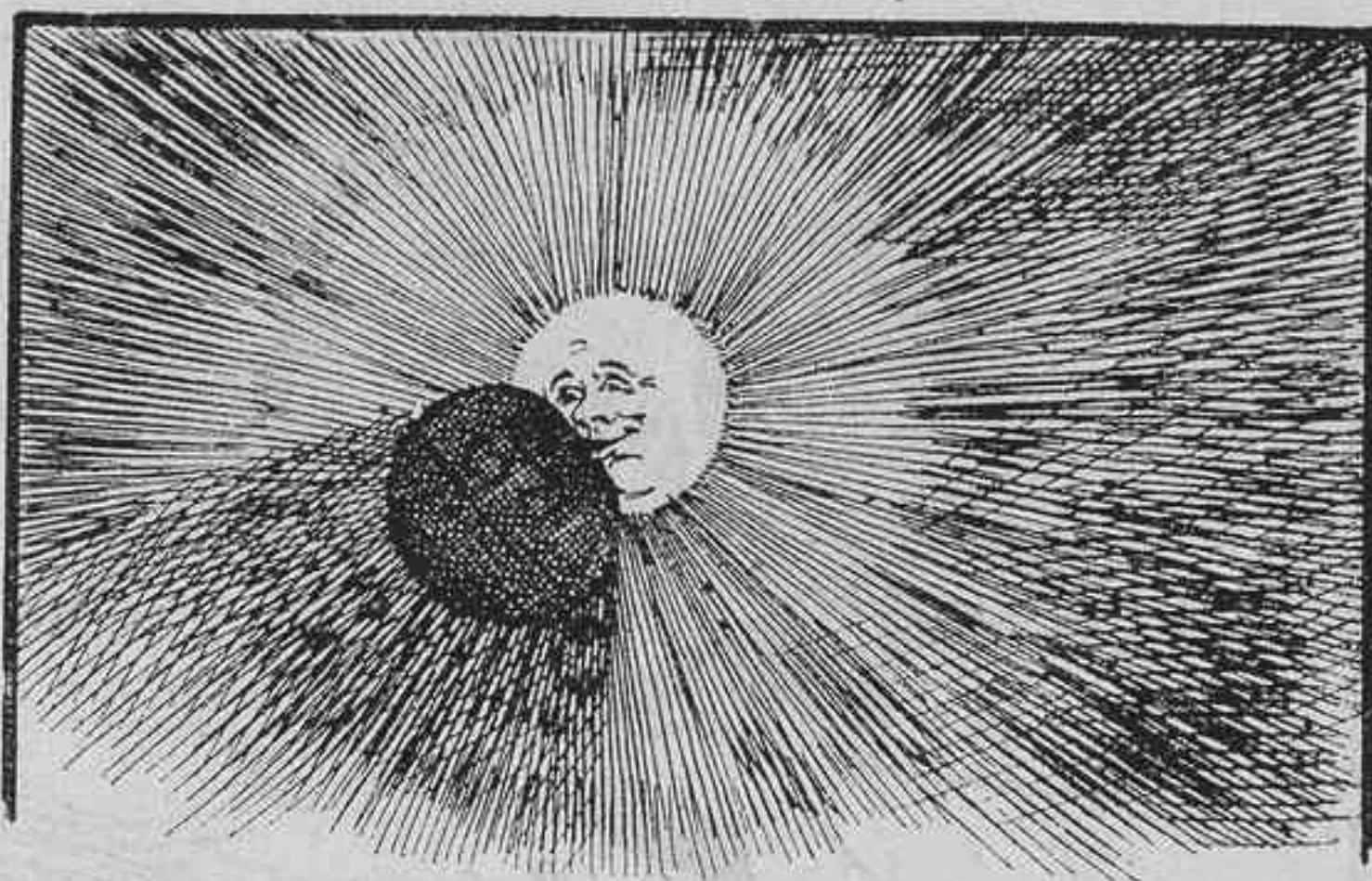
—¡Alsa, alsa! ¿No li ha de fer?... ¿No sab vosté que 'l cobro de contribucions, els embarchs, totas las operacions d' aquest género s, han de portar á cap precisament *de dia*?

—¡Té rahó!... Y no haventhi dia may... No hi havia caygut.

—Vet'aquí—pensava jo quan al poch rato me 'n tornava cap avall:—¡Qui s' havia de figurar que un eclipse de Sol pogués portar tan raras conseqüencias!....

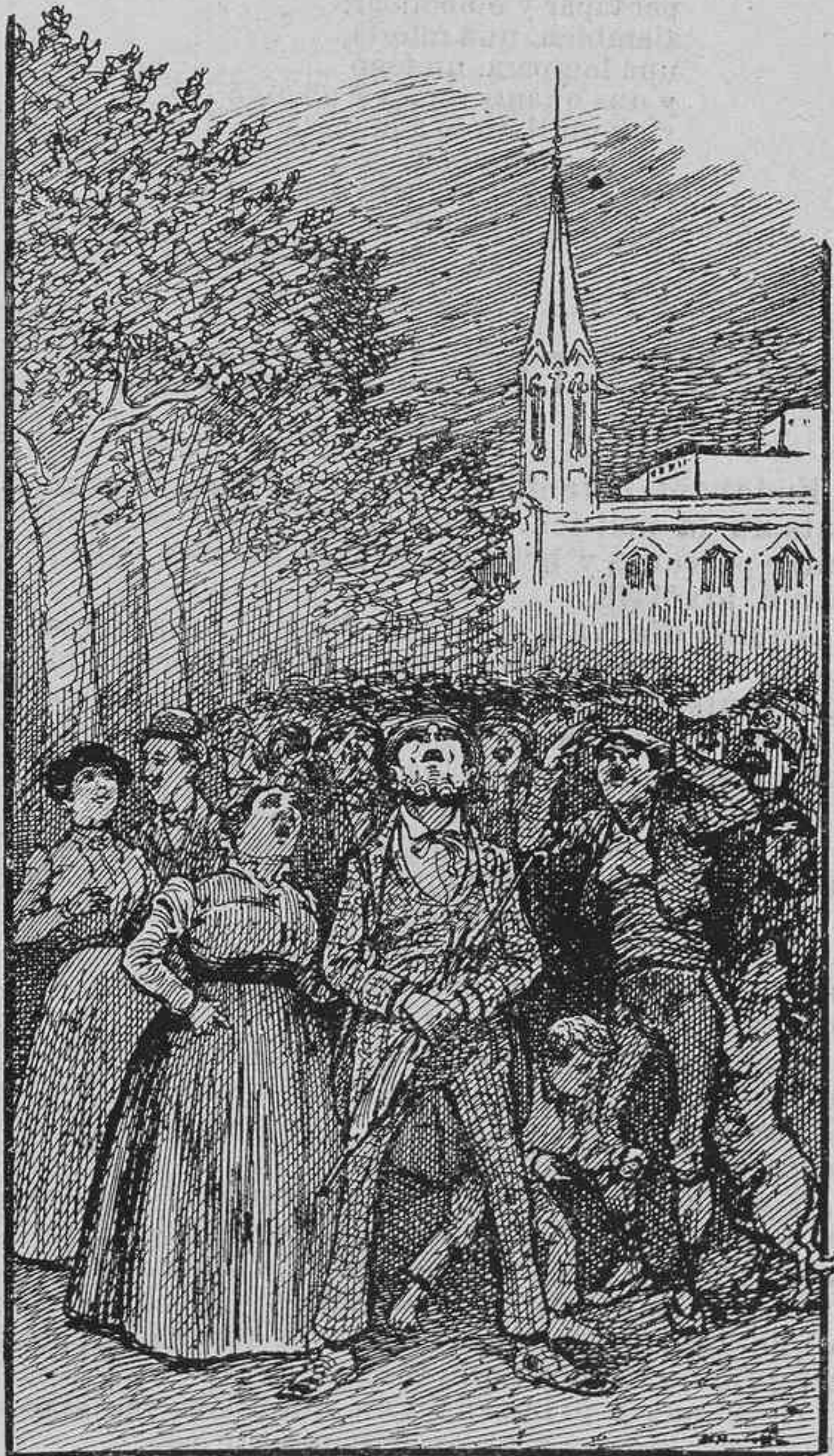
A. MARCH.

COMENTARIS

L' APOTECARI

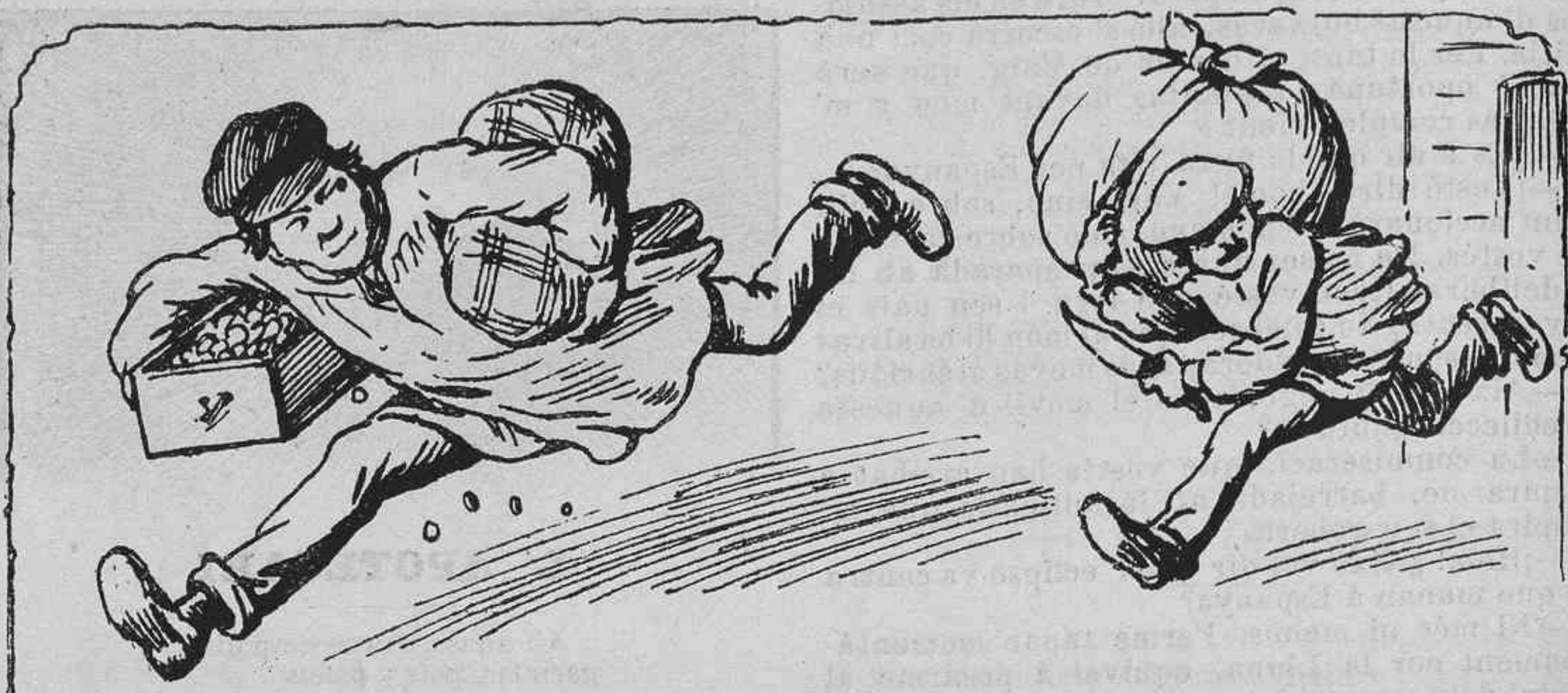
Ab unas quantas ampollas,
garrafas, pots y potets
marcat tot ab paperets;
un parell de rancias ollas,
espátulas ó paletas
pera no embrutarse els dits,
unas balansas xiquetas
ab uns quants pesos petits,
una cassola, un morter

—Mira, li diu una cosa a l' orella...

—Més aviat sembla que li fassi un petó.

ELS QUE MAY SON HABIDOS

D' aquests eclipses, ja ho sap la gent,
aquí se 'n veuhen continuament.

per picar y remenar;
alguns manats de paper
per tapar y embolicar;
alambich, una retorta,
una làmpara, un fogó
y uns quants remeys; ab aixó
y ab un lletrero á la porta
y ab un pou,
per guanyar un cent per cent
ja n' hi ha prou.

MAGÍ CASANOVAS.

QÜESTIÓ VOLÁTIL

Endavant; ja tenim els coloms missatjers enredats ab la política. ¡Com si no fossin ja prou, entre personas y bestias, els que no més se cuydan d' aixó!

Aquest dia van durne á Madrid una engabiada de prop de mitj miler, y allí ¡pobrets! els innocents animals van ser tractats ni més ni menos que si haguessin sigut individus d' un comité, representants de las forsas vivas del país, ó delegats d' alguna lliga patriótica.

¡Quina manera de marejarlos, apartantlos de la seva missió exclusivament voladora!

Van portarlos á la Real Armeria, ensenyant als coloms totas las eynas allí guardadas y de las quals no n' hi ha cap que no sigui per fer mal.

Van passejarlos per la Porta del Sol, pel carrer de Toledo y pel Barranco de Embajadores.

Van durlos al Viaducto, á la plassa de la Cebada y al Banch d' Espanya.

Y quan van tenirlos ben amohinats, que las pobras bestias ja no sabian lo que 's feyan, comensaren els preparatius per deixarlos anar.

Llegir la descripció dels mil y un vituperis á que 'ls infortunats coloms van ser sotmesos, creguin qu' es cosa que trenca 'l cor.

De bonas á primeras van omplilshi las alas de vivas, hurras y atres crits dificultosos.

Després van pintárloshi el béch de groch y vermell,—rojo y gualdo, en termes fins,—con si fossin dependents de la Tabacalera.

Luego els hi van llegir set ó vuyt articles de la Constitució, l' últim discurs d' en Silvela y uns versos alusius al acte, fets per un ministre que diu que sab una mica d' escriure.

Y acabadas totas aquestas ceremonias, l' orquesta va rompre ab una pessa ben saragatera, el director d' escena va treure 'ls coloms de la gabia, els va fer un nus á la qua... y campi qui pugui, ¡á volar!

Que las bestias van fugir ab gust, es inútil dirho. ¡Cóm no havia de ser aixis, si totas estavan d' obsequis y visitas fins á la punta del tupé!

Suporto que no hi haurá ningú que no 'ls dongui la rahó. Els coloms han sigut criats per volar y fabricar colomassa, y tot lo que sigui tréurels d' aquesta órbita es atentar als seus drets y felshi olvidar els seus debers.

¡Vivas marcats á las alas! ¡Alusions políticas dibuixadas á la qua!... ¡Quin disbarat!

¿No veuhen, els inventors d' aquesta ocurrencia, que aixó pot portar complicacions espantosas?

De colomistas n' hi ha de totas maneras y de tots els partits, y si avuy els d' un color polítich els posan ¡Viva aixó! ¿qui podrá impedir que demá els d' un altre color els posin Viva alló?

¿Qué dirán si un dia d' aquests compareix un colom enmascarat, portant á las alas un lletrero que diu: «Viva la lampisteria sinalagmática y abajo el fotograbado»?

Créguinme, que 'l meu consell es d' amich. Jo no soch colombófil, ni filatèlich, ni sportman, ni res d' aquestas cosas modernas; pero tinch bons sentiments y 'm poso sempre á la rahó. Tots els mals d' Espanya venen de que ningú 's cuyda de lo que li pertoca.

¡Cadascú á lo séu! Aquest ha de ser el nostre crit.

A la política, els polítichs que d' ella viuhen. Els coloms missatjers, á portar missatjes y á menjar bessas.

MATIAS BONAFÉ.

QUAN SE FASSI FOSCH

¡Pobrissonas bestiolas! ¡Ay la mare!
¡Quín esperverament se me 'ls prepara!

LLIBRES

LA LLUYTA PER LA VIDA.—*Estudi social*, per M. FIUS Y PALÀ.

—En un petit volúm ha deixat plantejat el Sr. Fius, intel·ligent escriptor manresà, l'aspecte més interessant de la titulada *qüestió social*, posant l'assumpto al alcanç de totes las inteligèncias.

Las condicions que avaloran el treball del Sr. Fius son el método en la exposició de la materia y la claretat dels conceptes y del estil.

En sas conclusions se declara partidari convenut de las solucions armònicas, que en teoria son realment las més enrahonadas, per més qu' en la pràctica topin encare ab no pochs obstacles.

CERTAMEN HUMORÍSTICH DE LA XERINGA.—1900.—En un volúm autografiat é ilustrat ab ninots, han aparegut los treballs en prosa y vers corresponents á un certamen humorístich portat á efecte pèls estudiants del quart grupo de Medicina.

Las composicions, casi sens escepció, son una proba evident de que la gracia y 'l bon humor no son obstacle al cultiu de la ciencia mèdica.

Y fins, si bé 's mira, poden constituhir, ben cultivats, un poderós ausiliar en la pràctica de la Medicina.

Per la meva part, prefereixo l'assistencia de un metje aixerit, que quan convinga sàpiga dir una agudesa, que no la de aquells tan serios, aplomats y fátuos, que mal poden curar á ningú, quan no més que ab la cara ja matan.

Perseverin en sas bonas inclinacions els joves alumnos y no duptin que quan menos el tip de riure que s' han fet y que han provocat ab el seu certamen, quedarà com un recort agradós dels días ditxosos de la joventut.

Jo á lo menos diré, com la mare aquella ja entrada en anys, que després d' entregar la seva filla á son jove espós, el día de la boda, al baixar l' escala, ab ulls llagrimosos y llessant un fondo sospir, exclamava:

—¡Ay, qui pogués tornarhi!

Altres llibres rebuts:

Aviación.—Navegación aérea.—Folleto de CRISTÓBAL JUANDÓ Y RAFCAS.—Projecte per donar la volta al mon en menos de una semana. Ja m' agradará veure al Sr. Juandó volant.

La Resclosa.—Esmeradament imprés hem rebut el drama tan justament celebrat del Sr. Iglesias, estrenat á Romea 'l 17 de novembre del any passat.

Targetas postals.—Son curiosas las sis que, estampadas en la tipografia *L' Avenç*, reproduheixen las figuras dels coneguts catalans Joseph Lluís Pellicer, Santiago Rusiñol, Manuel Duran y Bas, Lluís Millet, Narcís Oller, Valentí Almirall y Lluís Domènech, segons los dibuixos del celebrat artista Ramón Casas.

RATA SABIA.

CONCELLS

PER MIRÁ L' ECLIPSE SENSE PERILLS

El 27, vigilia del eclipse,
perque 't trobi l' estómach preparat,
et beurás un parell ó tres d' ampollas
d' aigua de Rubinat.

Als pochs moments, perque las sanchs et baixin,
posa un' hora las camas en remull
y no estranyis si al ser sobre del catre
no pots aclucar l' ull.

L' endemà, de llevada, ab una esponja
et treus dels ulls lleganyas y suquets
y per teni'ls més clars als peus te posas
uns mitjons blaus ben nets.

Agafas una ullera allarga-vistas,
netejas els cristalls ab bon sabó
y tapas els dos caps ab unas planxas
de llauna ó de llautó.

Preparada qu' estigui aquesta ullera
la posas en un lloch ben elevat;
si pot sé al sisé pis, pro es milló encare
colocarla al terrat.

Desde onze horas avans de que la lluna
comensi á tapá al sol ab tons obscurs,
no miris res vermell; ni sanch, ni bitxos,
ni tomátechs madurs.

Al punt que vulguis alsá al cel la vista,
perque 'l sol no t' hi toqui de rebot
pósat ulleras negras; si 'm vols creure
pósathi capsa y tot.

Després agafarás un gibrell d' aygua,
á terra ab molt cuidado el posarás,
y quan estigui l' aygua ben quieta
al damunt t' hi asseurás.

De tot lo que t' hi dit, de ré 't descuidis,
y quan ho tinguis tot ben amanit,
espera, per guaytá l' hermós eclipse,
al punt de mitja nit.

Si fas tot lo que 't dich, jo t' asseguro
que si está núvol com si está seré,
pots contemplar sense perills l' eclipse,
no tinguis por de ré.

JEPH DE JESPU.

LÍRICH

CONCERT MANÉN

Dats els triunfos que 'l violinista catalá ve alcançant al extranger y principalment á Alemanya, era d'

esperar que la Sala del Lírich s'ompliria de gom a gom: no succehí aixís, pero 'ls buits que s'hi notaren els ompliren els aplausos unànims y entusiastas de la concurrència.

¡Amigo y cóm ha crescut en Manen! Se 'n aná sent una esperansa hermosíssima y ha tornat fet una realitat pasmosa. Pasmosa, aquesta es la paraula, puig té del instrument un domini inverossímil, tant que sols sentintlo tocar, un pot formar-se'n una idea, si es que l'encís que produheix li dona lloch á pensar serenament.

Acompanyat de una orquesta de 80 professors tocá l' *allegro* y l' *largetto* del concert en Re de Beethoven, embellint el primer temps ab una cadencia qu'ella sola basta á fer la fama de un *virtuose*: el según el digué, posanthi tota l'ánima. Tocá després un capritxo de la seva composició, titulat l' *Aplech*, qu' es realment un aplech de dificultats qu' ell sab vencer ab una facilitat admirable.

En la segona part interpretá ab soberana maestría *El trino del Diablo* de Tartini; el *Canto del ruiseñor* de Sarasate (igualantse totalment al célebre violinista que 'l vá compondre), y una *Jota* titulada *Aragón*, composta per ell mateix, briosa y arrebatadora: aquestes tres pessas sigueren tocadas ab acompanyament de piano. Acompanyat de nou ab l' orquesta executá seguidament un *Capritxo* de Paganini brillantíssim, que acabá de arrebatat al auditori.

Vingué la tercera part y deixant lo violí per empuñar la batuta, 'ns feu sentir la *Sinfonia* pera gran orquesta titulada *Catalonia*, en la qual s' ha proposat posar de relleu las sevas condicions de compositor.

Els quatre temps de aquesta obra, qu' es de molta empenta, están basats en tres ó quatre motius populars catalans, coneguts de tothom, tal vegada massa coneguts. En Manen els pren, els modula, 'ls barreja y 'n treu un gran número de combinacions armónicas, las més d' ellas sumament originals. Tal vegada en alguns passatjes abusa massa del efectisme y de las sonoritats dels instruments de metall. Pero, en tota l' obra, filla del entusiasme juvenil, de la facundia bullidora, de alguna cosa que porta dintre de l'ánima y brega per exteriorisarse, hi ha rasgos reveladors de un talent positiu, que madurarà per medi del estudi y de la experiència. D' aixó no 'n tenim el menor dupte. Lo que ha fet ab el violí, ho farà ab la ploma y 'l paper pautat.

De totes maneres, hi ha que donarli l' enhorabona per sos progresos y las gracias mes cordials per l' hermosíssima vetllada que va proporcionarnos y que desitjé repeteixi, may siga sino porque 'ls que diumenje van faltar á la llista, pujan esmenar la falta, que bé ho cobrarán ab fruicions artísticas y ab el goig de poder dir que també 'ls cataláns tenim el nostre Sarasate.

GRAN-VIA

La sarsueleta *Choque de trenas*, original la lletra dels senyors Alfonso y Banquells y la música del jove mestre D. Frederich Alfonso, va ser molt de l' agrado de la concurrència, que celebrá las situacions cómicas y rigué ab els xistes qu' esmaltan el diálech. La major part de las pessas de música tingueren de ser repetidas.

L' obra sortí ben interpretada y tant els autors com els cómichs sigueren cridats á la escena al final de la representació.

Y res més per avuy que siga digne de revistarse.

Sols cal mencionar que l' opereta bufa *Barbe bleu* posada en escena per la companyia de la Searez fou presentada de una manera vistosa... Pero la interpretació de la música no arribá de bon tros á lo que exigeix la graciosa partitura d' Offembach... y aixó que á pesar dels molts anys que conta, conserva encare la frescura que feya la delicia del públich de trenta anys enrera.

CONCERT NIN

Escollat ab devoció per una concurrència mes escullida que numerosa, va tenir lloch el dijous de la setmana passada al saló Parés.

El jove pianista senyor Nin, á qui no havíam sentit desde 'l concert del Ateneo, fa bastant temps, va demostrarnos haver fet notables progressos, tant en la se-

guretat d' execució com en el modo personal d' expressar.

Van demostrarse respectivament ditas ventatjas, en primer lloch, en el *Moviment Continuo* de Weber, pessa de proba pels *virtuoses*; y sobre tot en unas cançonetas de Grieg, hermosíssimas com totes las del mestre escandinau, que varen ser interpretadas ab un sentiment fondo y una delicadesa exquisida. Género pel qual el senyor Nin té marcada predilecció y del que, sens dubte, 'n será un ferm y notable propagandista.

Per aixó sols, deuen agrahirli sa laboriositat, els amants de la bona música, y per aixó y per sos mérits, cada día posats més de relleu, el felicitem y... fins á un' altre.

N. N. N.

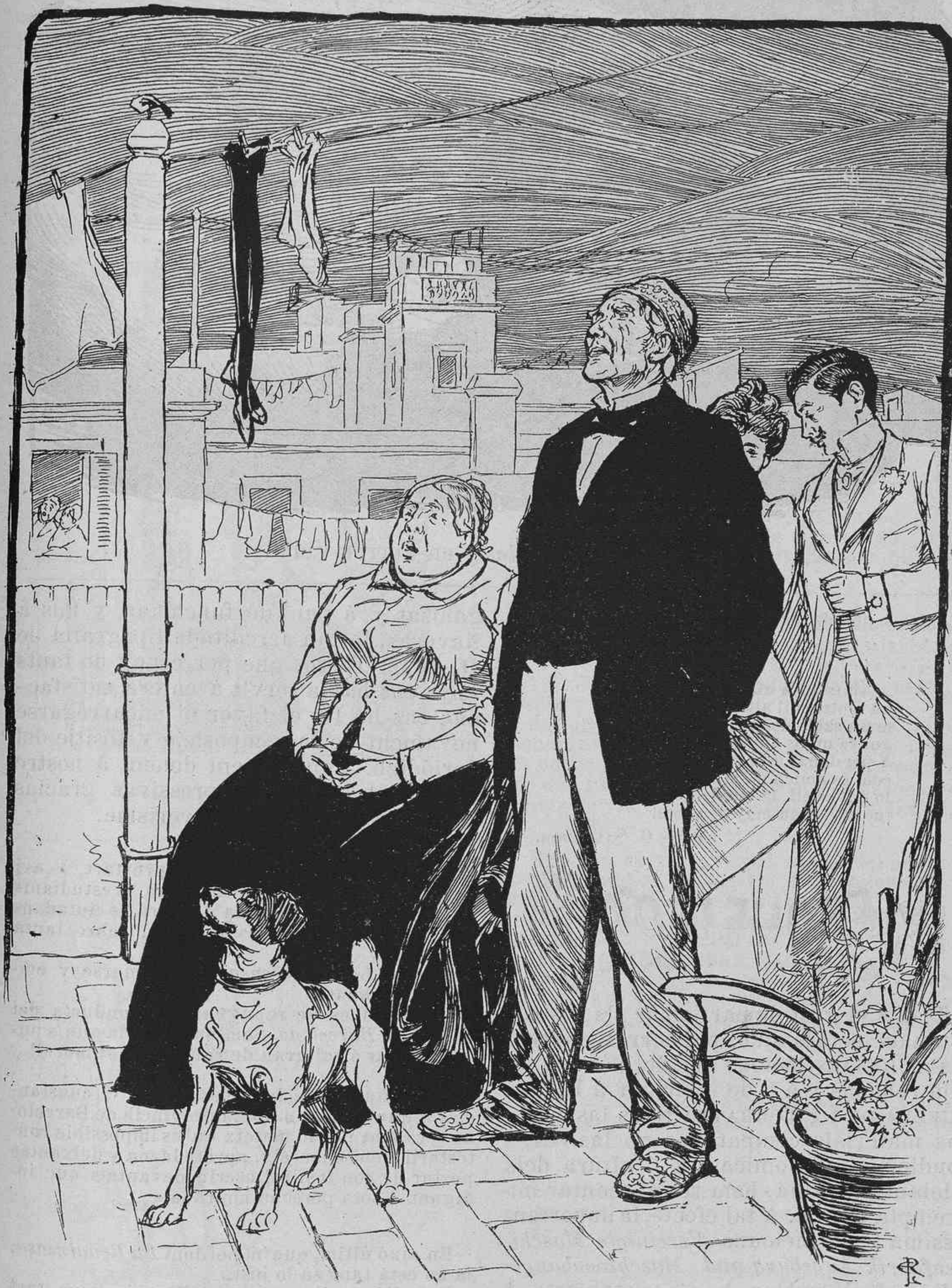
¡FORA BARRETS... Y VISCA 'L NEGOCI!

A LA SIMPÁTICA MODISTA DE SOMBREROS, DONYA...
FULANA DE TAL.

«Pares, los que teniu fillas;
casats, los que teniu dona;
solters, que també 'n teniu,
sigui ó no sigui la *propia*;
tutors, que teniu *pupilas*;
gendres, los que teniu sogra;
marits, que teniu cunyadas,
y jovent, que gasteu novia;
á tots vos planyo de serio.
Desde que vino la moda...
(aixó ho dich en castella
perque fa mes Carnestoltas)
de portarne las famellas
aquests barrets alts com tronas,
totas las calamitats
jo crech que 'ns cauhen á sobre.

Si tenim mals gobernants;
si s' han perdut las colonias;
si 'l tabaco va més car,
y la senyora *bubónica*
está á punt de visitarnos
per omplirnos de... *butllofas*,
tota la culpa la tenen
aquestas... bonas senyoras,
que gastan aquests *chambergos*
alts com el de 'n Figuerola.
¡Ellas ne tenen la culpa!
¡Ellas, aquestas... *marcolfas*
que portant aquests barrets
tan grossos y plens d' andróminas,
ens fan veure la padrina...
als que no la tenim morta!
Per ellas, may me veurán
en cap part que hi vagin donas.
Al teatro, francament,
tan sols hi vaig quan fan obras
super-ultra-modernistas
decadents, ó bé simbólicas;
ja que per barrets que 's posin
al meu davant, no 'm fan nosa,
ni 'm privan de trencá 'l son...
ni de trencarme la closca.
A més, si l' Ajuntament
recauda tan poca cosa
per consums, els concejals
no 'n tenen la culpa tota;
també 'ls ajudan bastant
ab els seus barrets, las *pollas*,
que 'ls portan plens de *matute*,
ab una barra qu' assombra.
Si Deu no hi posa un remey
abolint aquestas formas
de barrets... ¡estém ben frescos
ab aquestas *stinagogas*!
¿No diu tothom, xichs y grans
que l' unió es qui fa la forsa?
Donchs cridém tots ben units:
¡fora 'ls barrets! ¡¡fora!! ¡¡¡fora!!!
y enlayrém la mantellina;

AL TERRAT (Dibuix de J. LLUIS PELLICER)

—¿Aixó es tot alló que havia de ser l' eclipse?... ¡Cosas dels diaris!

EL DARRER ECLIPSE POLÍTICH-LOCAL

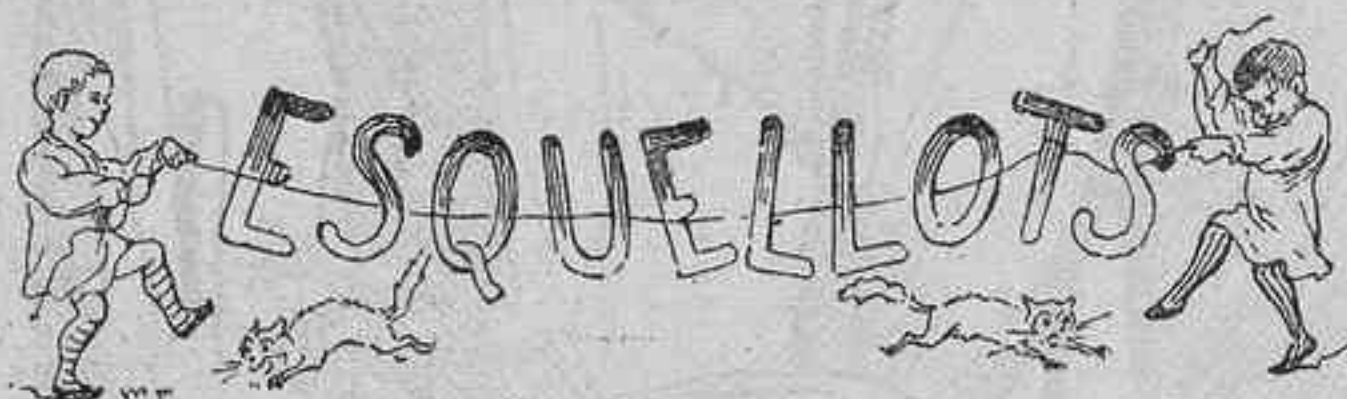

Entre en *Pantorrillas* y en Ferrer Vidal.

la prenda més espanyola.»

Aixís deya un botiguer
qu' entre mil altrás rampoynas
té un saldo de mantellinas,
que fa molts anys li fa nosa.
Y per donar més l' exemple,
com es amich de la broma...
lo qu' es ell, la mantellina,
¡no se la treu may de sobre!

LLUIS G. SALVADOR.

Tenim el gust de participar als nostres estimats lectors, que, per correspondre á las moltas distincions que del públich tenim rebudas y á fi de imprimir á LA ESQUELLA DE LA TORRATXA totas las milloras materials compatibles ab las sevas condicions económicas, á l' altura dels adelantos del día, hem resolt montar impremta propia. A tal efecte, la importantíssima casa alemana *Vereinigte Maschinenfabrik Augsburg und Maschinenbaugesellschaft Nürnberg A. G.*, establerta á Augsburg ens está construhint las máquinas, que son del sistema mes perfeccionat fins avuy día.

Cap á fi d' anyensem tenirho tot or-

ganizat y á punt de funcionar, y fins á llavoras, la tan acreditada tipografia de D. Lluís Tasso, que per espay de tants anys ens havia servit á entera satisfacció, ens ha fet el favor d' encarregar-se novament de la composició y tiratje del periódich. Publicament donem á nostre bon amich las mes expressivas gracias per son rasgo de companyerisme.

Ab la costum de llevarse sempre tart, l' avi *Brusi* las empenia fá poch contra 'ls estudiants de la Universitat literaria y contra 'ls ciutadans que en los últims successos varen rebre tanta llenya.

Rahó té *La Renaixensa* d' indignarse y empendre'l dihentli:

«¡Y qué n' es de repugnant la conducta del *Diario de Barcelona!* Sembla mentida que 's pugui arribar á tal grau de rebaixament moral!...

»Aprofitantse de las escepcionals circumstancias á que está sotmesa la provincia de Barcelona y sabent per lo mateix qu' es impossible contestarli com se mereix, apreta la ma y deixantse portar de son instinct, escriu devantals que indignan á tota persona honrada.»

**

En aixó últim, que 'm perdoni *La Renaixensa*, ja no está tant en lo just.

Per alló que deyam: l' avi *Brusi* 's lleva tart perque es molt vell.

Ara tot just está enterat de que 's repartian garrotadas; pero encare no sab qu' estiguem en estat de guerra.

Si ho sapigués ¡qué havia de atacar ell als

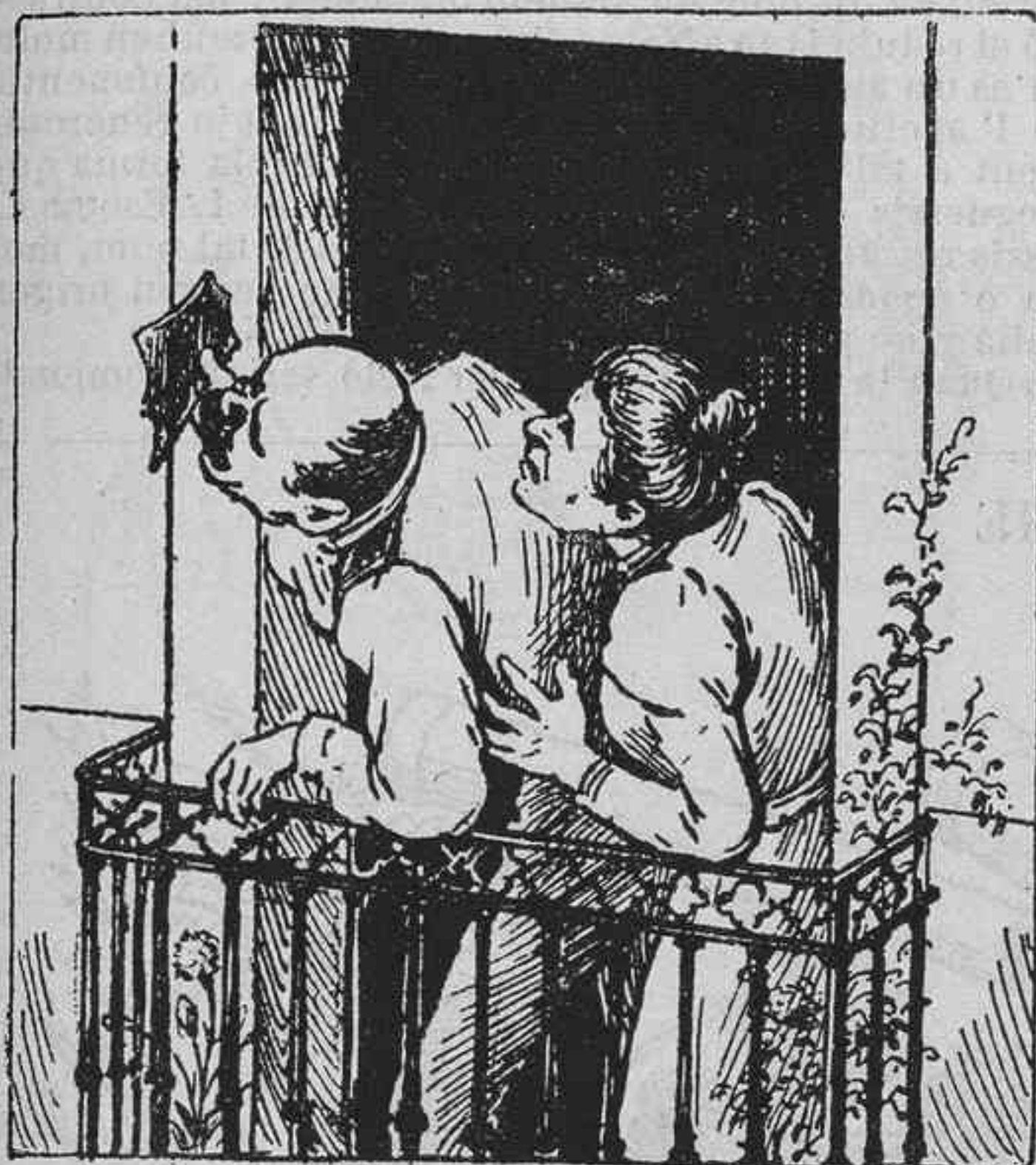
qu' en virtut de las circumstancias no li poden respondre!

Confesso que á mi m' agrada molt que 'ls neocatalanistas, partidaris ahir d' en Polavieja, aspirin avuy á ocupar puesto al Ajuntament y á la Diputació provincial.

Aixó es lo que s' ha de fer: já las urnas!

Per més qu' en aquest país, las urnas electorals tenen la mateixa forma que las menjadoras dels galliners ahont s' hi acostuma á posar el gra.

BADOCHS

—¿Pero va bè un vidre fumat?
—Mès que una ullera de dos duros.

—Guayti, Quimenes, la lluna ara se li posa á baix...
Repari, tot va fonentse...
(EL PILLET:—Hasta el calaix.)

Tenen la mateixa forma y acostuman á servir pèl mateix objecte.

Llegeixo:

«Demá, á dos quarts de deu de la nit, el senyor Ricart y Giralt dará la tercera conferencia sobre 'l tema: «Métodos senzills per determinar la longitud, latitut, altitut y azimut».

Tot acabat en ut.

Longitud, latitut, altitut, azimut .. y tururut dotz' horas!

En temps del famós Quevedo bé hi havia Inquisició y per cert que no 's publicava una lletra sense que 'ls senyors del vestit negre 'n passessin els ulls.

Las obras del célebre satírich bé sigueren objecte de aqueixa especial revisió, y aixís y tot se salvaren no pochos atreviments, dels que marcan millor la índole del seu ingeni cáustich y acerat.

Era precis que arribessim al últim any del sigle XIX, per que lo que l' Inquisició del sigle XVII va consentir, un editor ho fés expurgar per un capellá, al publicar una edició de las obras de Quevedo.

Un editor y un capellá, que volen afalagar á la tartuferia dels nostres temps, á n' aquest conjunt d' hipócritas que procuran tapar ab la mueca mistica y 'l posat de nyau-nyau, la immoralitat que fermenta continuament dintre del seu ser.

Apart de aixó, 'l mutilar las obras de un autor, crech que constituheix un verdader delicte. Ni que l' autor siga mort, y pertanyin las sevas obras al domini públich, ¿té dret ningú á desnaturalisarlas?

Ja que Quevedo no pot reclamar contra aquest atropello, deuria ferho 'l ministeri fiscal, en honor de la seva memoria, y pera satisfacció dels que ja casi comensém á donarnos vergonya de viure en una societat tan indecent.

En Pepe Ferrer y Vidal cansat del paper de representant d' en Silvela á Barcelona, s' ha donat de baixa en las filas del partit.

¿Y no saben qui ha recullit el *pompón* de la *quefatura*?

El popularísim Milá y Pi-pi.

Lo qu' ell dirá, y fins en castellá per acabar de ferse ben veure dels llops grossos de Madrit:

—En mi, modestia aparte, va á tener el partido silvelista su representación más genuina, dado que la etimologia de la palabra *silvelista*, lo mismo puede ser *Silvela* que *silvado*. Y en este último concepto especialmente, diré yo como el personaje de la zarzuela: «A ver, ¿quién me tose á mí?»

No deixa de ser graciós qu' en el Certamen de la societat *protectora de animals y plantas*, hi figuri un premi del Sr. Vives, consistent ¿en qué dirian?

En una magnífica escopeta de cassa.

Escopeta que, com es natural, podrá servir al escriptor que la guanyi per exercitar la seva protecció als cunills y llebras, perdius, guatllas y becadassas que 's posin á tret.

Bé es cert que 'l Sr. Vives podrá dir:

—¿No es cert que 'ls governs d' Espanya pro-

tegeixen al país á garrotadas? Donchs jo protegeixo á tiros als animals. Ya veuhen, donchs, com, en certa manera, tots dos seguim el mateix sistema.

El *Circul artistich*, instalat al carrer de Corts, va obrir dijous la seva Exposició de Bellas Arts. L'acte's va realisar ab gran solemnitat... de tal manera que hasta 'l president Sr. Chia portaba un traje complert, nou de trinca, que li queya admirablement. En fi, que anava tan ben vestit, que mes aviat semblava un marqués que un artista.

Deixant bromas apart, son de aplaudir las briosas iniciativas del *Circul artistich*, desde que ocupa son nou local. L'Exposició, que avuy pot visitarse sense targeta, es una de las millors que s'han celebrat á Barcelona de un quant temps ensá, tant pel número, com per la qualitat de las obras exhibidas, com també per la importancia de moltas de las firmas que las suscriuhen.

Confesso que hi he passat molts bons ratos examinantlas, y que si desposés d'espai suficient, molt me complauria poder consignar una per una las mevas impresions.

Vagin, donchs, á visitar la Exposició... y ja cal que avans de passar endavant donguin una mirada al Geni de l'Art, magnifica estatua en bronze d'en Montserrat, fosa al establiment d'en Masriera y Campins, y que decora una de las jambas de la porta d'entrada.

Es una de las obras més hermosas y més ben endavinadas que donan vista al carrers de Barcelona.

Del meu amich, lo conegut agent de Aduanas, D Enrich Nello y Camps, he rebut las següents lineas que reproduheixo ab moltissim gust:

«Estimat amich: havent vist repetidas voltas en los diaris que al parlar de alguns individuos que per ésser fills de Valencia y anomenarse Manel ó Manela converteixen dit nom en Manelo ó Manela y per contracció el reduheixen á Nelo ó Nela, ab lo que creuhen molts qu'es un apellido tal nom, motiu ó apodo, confonentlo ab l'apellido que jo porto y renunciand jo generosamente á tal confusió, t'estimaria qu en la forma que creguessis més convenient per medi de L'ESQUELLA fessis ressaltar la diferencia que hi ha de tal nom, motiu ó apodo ab l'apellido Nello, que per son origen italiá y no pas de Nápoli, es pronuncia Nel-lo.

»Quan la gent se fixi que per Nelo serian nomenats

A ELCHE

Gran aplech d'astrólechs extranjers, vinguts á Espanya pera veure l'eclipse.

EL LLAPIS Y LA PLOMA

—Las circunstancias son tristas.
 —Amargas...
 —¡Tremendas!...
 —¡Duras!...
 (Y 's posan á somicar
 igual que dugas criaturas.)

à Valencia, entre molts altres en Manel Girona, Manel Planas, Manel Duran y tants altres Manels, Manelets, Manelas y Maneletas ó sian Nelos, Nelets, Nelas y Neletas, tocayos tots ells del célebre Tío Nelo y d'aquell altre Nelo que tot sovint pega, punxa y tira tirs, deixarán de confondre com avuy succeheix lo Nelo ab ton amich Nel-lo.

»Donante las gracias, 'm repeteixo ton afectíssim
 ENRICH NELLO

Caricatura de un periódich extranger:

Un fulano molt encalabrinat segueix á una dona no gens lletja, y li diu:

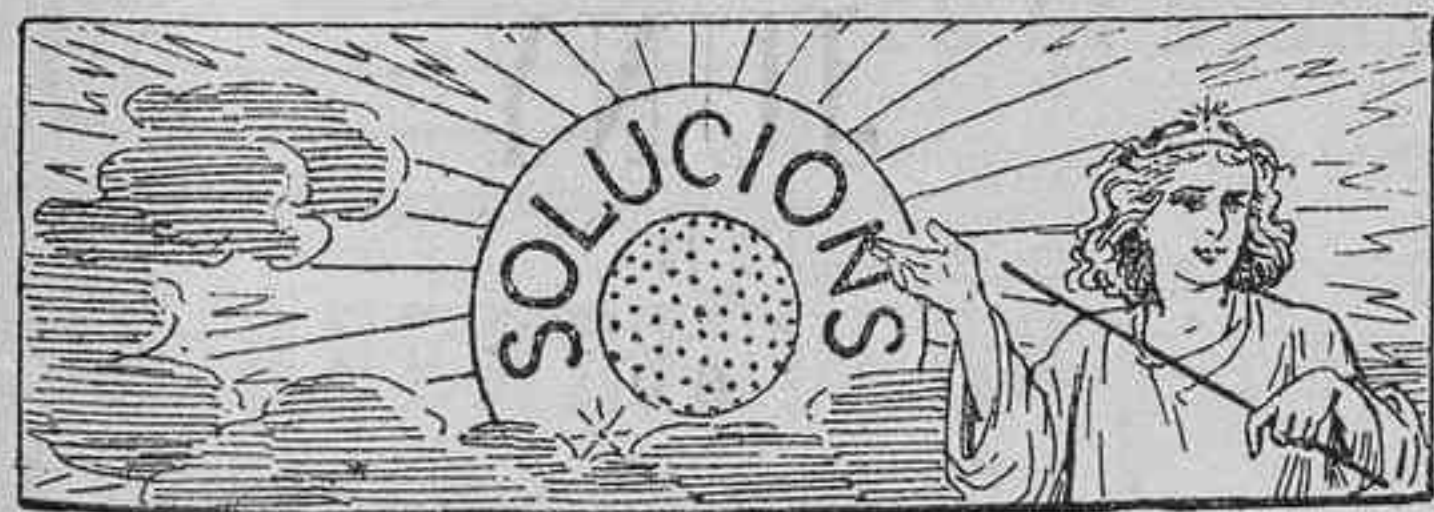
—Lo qu' es jo no la deixo, y estich resolt á seguirla fins al fi del mon.

A lo qu' ella li respon:

—No haurá pas de caminar tant: m' arribo fins á casa, ahont m' espera el meu marit.

Rectificació del seguidor:

—Llavors la deixo, perque podria portarme una mica massa lluny.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.° XARADA 1.°—Do-ro-te-a.
- 2.° ID. 2.°—O-re-lla.

- 3.° ANAGRAMA.—Notar.—Torna.—Trona.
- 4.° TRENCA-CLOSCAS.—La firma de 'n Rovellat.
- 5.° PANERA NUMÉRICA.—Benicarló.
- 6.° INTRÍNGULIS.—Ous del dia.
- 7.° GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—Entre tela.

XARADAS

I

¿VINDRÁS?...

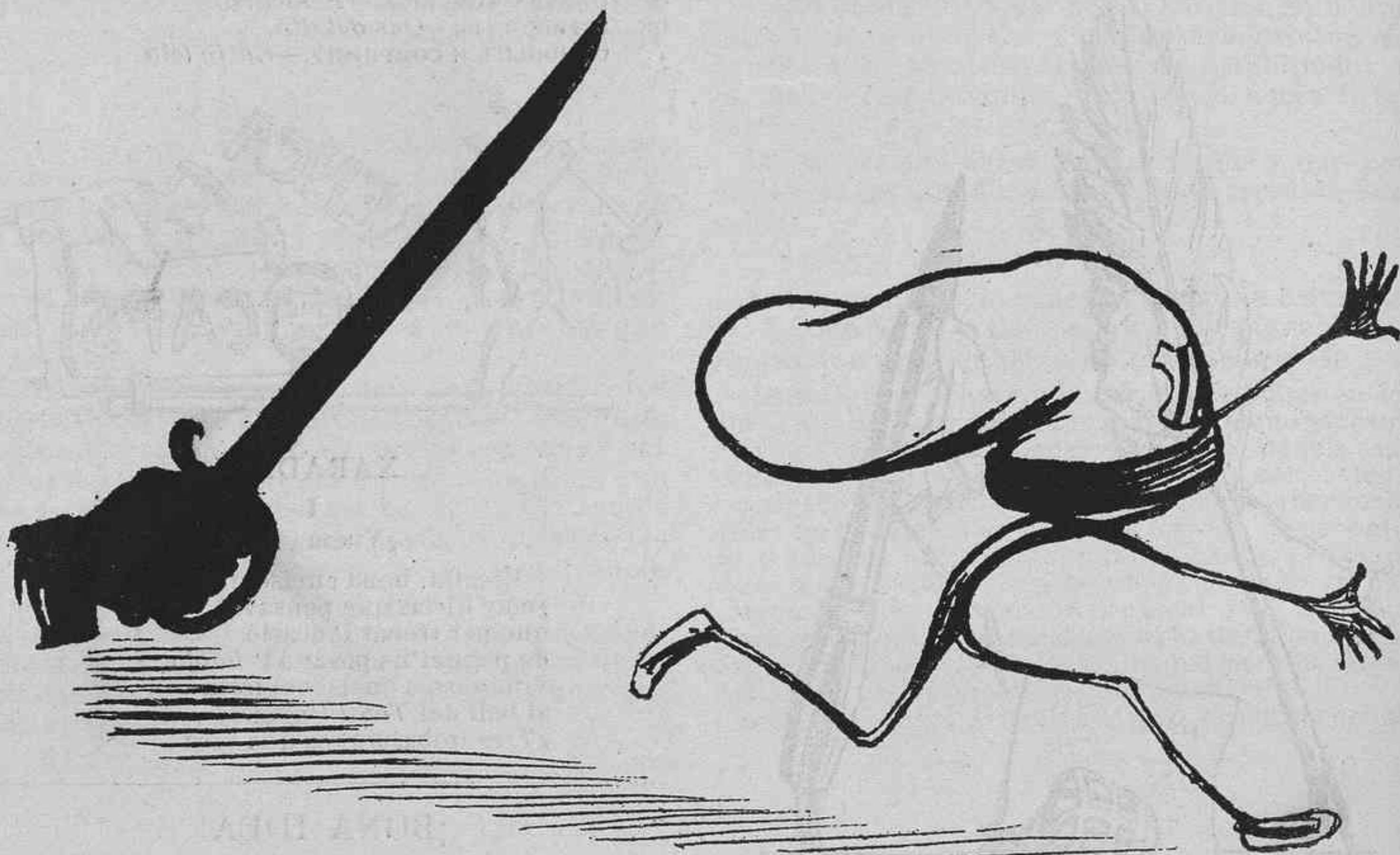
Escolta, nena encisera;
 ¿may dirías que pensava?
 que per trobar l' ocasió
 de poguer'ns posar á l' habla
 vinguesses qualsevol festa
 al ball del Total Pujadas.
 ¿Tres trobas qu' es una idea

¡BONA IDEA!

—Per lo que podria succehir durant l'eclipse, no m' han d' atrapar desprevingut. Jo m' hi comprat un fanal.

COSAS DE PER AQUÍ BAIX

Sombra.

per tot concepte acertada?
¡Hu! ; Dos fins me sembla estrany
 com tres hi he atinat temps antes!
 Res hi fa que tú tres sigas
 sarauhista; ¡ja m' agrada!
 Tampoch ne soch jo, y no obstant
 per poguer ab tú ballarne
 un *schottchs* ó una *mazurka*
 un *walz* ó una *americana*
 fora capás de tirarm'...
 fins de cap... ¡al Pont dels àngels!
 y en direcció al *hu-dos-tres*
 qu' está d' ell á quatre passas.

A. C. G.

II

Tant ha afectat á l' Eduard
 l' últim *total* que ha tingut,
 que l' infelis ha *hu-dut*
 lo *segona-terça-quart*.

SISKET D. PAILA.

ENDAVINALLA

Quan vent me donan
 estich molt gras;
 que m' inflo y m' inflo
 al punt veurás.
 Si m' abandonan,
 ¡pobret de mí!
 la meva panxa
 sembla un violí.
 Si m' inflan, ploro,
 si no, també;
 pero ens hem d' entendre:
 haig d' estar plé.
 Ab aixó, ¡arribal
 tots á rumiar:
 potser pendriau
 que ho digués clar.

M. PLANAS.

CONVERSA

—Ahont vas, Quim?
 —Vaig á comprar una cosa.

—Quína es aquesta cosa? ¿No 's pot saber?
 —¡Ayay! ¿tu mateix ho dius y m' ho preguntas?

UN JOVE PRIM.

TRENCA-CLOSCAS

LLORENS DALMAU FALGÓS
 GRACIA.

Formar ab aquestas lletras degudament combina-
 das el títul de un melodrama castellá.

AMANDO MESSEGUER.

GEROGLÍFICH

∴
 ∴

MAIG
 JUNY

G

0 0

JOANET.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ALBUMS

DE

CARICATURAS

PER

J. XAUDARÓ

PUBLICATS:

Lances de Honor.
Los Sports.
Tratado de Urbanidad.
La Expresión.
Los Artistas.
Los Literatos...!
Guía de Viajeros.
Médicos y Enfermos.
El Recluta Aristocrático.

CADA album conté 24 pàgines, dimensions 25x34 cm., impressió en paper à propòsit y ab una elegant cuberta à tres colors, y sols costa cada un

• 80 céntims •

ÁLBUM DE TOROS 24 pàgines de caricaturas y cuberta en colors
 per NAVARRETE **80 céntims**

LUCIANO GARCÍA DEL REAL

TRADICIONES Y LEYENDAS ESPAÑOLAS

LA NOCHE TOLEDANA

Forma un tomo de 240 pàgines

UNA PESETA

el tomo en rústica

EL FRATRICIDIO DE MONTIEL

Forma un tomo de 296 pàgines

EL CABALLO DE ALIATAR

Forma un tomo de 264 pàgines

UN GUERRILLERO

y un milagro de la Virgen del Pilar

Forma un tomo de 273 pàgines

1'50 PESETA

EL TOMO

encuadernado en tela

EL

GRAN DUQUE DE ALBA

Forma un tomo de 292 pàgines

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral per certificat. Als corresponents de la casa, se'ls otorgan rebaixas.

DURANT L' ECLIPSE

De topadas d' aquesta y d' altrás menas,
es fàcil que s' en vejín á dotzenas.